

21. STOLETÍ V PÍSNICI

Na další z ortofotomap z let 1999 – 2000 vidíme rybník opět vypuštěný. (Více o ortofotomapách viz. U nás 04/2008.) Rybník byl kompletně vyčištěn a nádržka na zachycování bahna byla zvětšena. Poslední známé čištění Obecňáku proběhlo v roce 2002, kdy byly práce asi dokončeny. Od té doby je však zanesena nejen nádrž, ale hloubku ztratil také potok a postupně ji začíná ztrácet i Obecňák. Zdá se tedy, že namísto vyčištění tohoto odděleného prostoru bude brzy nutné vyčistit opět celý rybník. Je otázka, jestli tato nákladná záležitost najde i dnes podporu místních.

↑ *Nová nádržka proti zanášení rybníka naplaveninami po vybudování. Dnes je již bohužel plná.*

Pozornost si žádá také výše zmíněná vrba, která přispívá k zanášení nádržky například suchými větvemi a zasloužila by odborné ošetření.

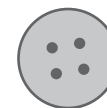
Jak ale ukazují fotografie ze zimních radovánek v Písnici (např. U nás 02/2009), na rybníku se opět bruslí. Hasiči zde každoročně pořádají pro své členy rybářskou soutěž a historický střed obce neztrácí nic ze své malebnosti.

*Miloslav Coňk
Matěj Kadlec
Fotoarchív autorů*

Z DĚJIN LIBUŠE A PÍSNICE: RYBNÍK OBECŇÁK V PÍSNICI | EDICE MÍSTNÍ KAPSÁŘ, SEŠIT 16, LEDEN 2010

Příloha časopisu U nás – Libuš a Písnice 1/2010. Autor Matěj Kadlec, editor Hana Kolářová, grafická úprava Petr Kutáček. Tisk Offsetpress Modřany. Náklad 3400 výtisků. Redakční uzávěrka 15. 12. 2009.

EDICE MÍSTNÍ KAPSÁŘ
Leden 2010 | Sešit 16

Z DĚJIN LIBUŠE A PÍSNICE

RYBNÍK OBECŇÁK V PÍSNICI

Psát dějiny rybníka vsutku není typickým příkladem k historickému bádání. Lze se vůbec dozvědět o prostoru plném vody nějaké úchvatné informace? Rybník Obecňák v Písnici přesvědčí, že je součástí obce stejně jako stavby, zvyky a lidé.

MALÝ ZÁZRAK VE VELKOMĚSTĚ

Partie u rybníka, jak ji popisuje obrázek pohlednice z roku 1935, z které snímek pochází, zůstala dodnes téměř nezměněna. Kousek od betonových věžáků velkoměsta představuje malý zázrak. S trochou optimismu snad můžeme říci téměř skanzen, který zůstane i do budoucna zachován.

PRVNÍ ZMÍNKA

Po třicetileté válce byl v roce 1654 učiněn soupis zvaný Berní rula, který dobře ukazuje, jak moc byl náš kraj válkou poznamenán. V Písnici zbyly jen dva usedlé grunty! O rybníku uprostřed obce se z tohoto pramene nedozvíme, a protože ho nezmiňuje ani Terezijský katastr k roku 1713, můžeme se domnívat, že vznikl až v 18. století. Soupis pomístních jmen k druhému z letopočtů totiž uvádí ku příkladu i dnešní název „na vrtilce“, ale rybník je zmíněn jen jeden: „u kunratického rybníka“.

Podle údajů z katastrů, které již zpracované přejímáme z písnické kroniky Josefa Jeřábka, se o rybníku, dnes zvaném Obecňák, poprvé dozvídáme v roce 1788!

„I. položení – místní plac – na něm panský rybník, kterej k žádnému užitku není a jen pro plavení dobytka potřebován. V místním place stály usedlosti těchto poddaných: čp. 1.– Václav Bernard, statek, čp. 2. – Vít Růžička, chalupa, čp. 3. Josef Richter, statek...“

Protože čísla popisná v Písnici takto zůstala dodnes, víme, že se jedná o prostranství dnešního rybníka. Navíc první plochou k zaznamenání byl vždy „místní plac, kde stály domky a usedlosti“. Písnice byla rozdělena na 15 poloh (ploch nebo placů).

V části o písnické zvoničce, jež stávala na místě dnešní hasičské zbrojnice, navíc Josef Jeřábek uvádí: „Po dlouhá léta tuto zvoničku opatroval rod Coňků od rybníka č. 24. Již roku 1789 se tento rod ve starých zápisech připomíná, že Josef Coňk, knížecí arcibiskupský porybný, později obecní poslíček, byl současně i zvoníkem a opatrovníkem staré zvoničky v obci zdejší. Rovněž byl povinnen vykonávati veškeré podružské práce, udržovati hák a dva džbery na vodu k hašení ohně.“ V čísle popisném 24 u rybníka bydlí Coňkovi

↓ První známá fotografie Obecňáku z pohlednice datovaná k roku 1935.

←↑ ...a po vyčištění o tři roky později.

a K Mejtů. Břehy byly při rekonstrukci obezděny a tak zpevněny. Hloubka po vyčištění byla až 2,6 m. Rozdíly dobře ukazují fotografie rybníka před vyčištěním a po dokončení prací. Ještě v roce 1975, kdy byly práce dokončeny, můžeme na ortofotomapě z tohoto roku vidět rybník vypuštěný.

V ústí rybníku byla vybudována nádržka, která zabraňovala opětovnému zanášení rybníka. Byla čištěna průběžně každé dva roky a dokázala naplnit prý až dvacet vozidel již zmiňované značky Tatra.

statků se uzavřela a bahno se ukládalo do tater. Tater stály v Zátokké ulici a odvážely ho Hoštickou ulicí na nejbližší možné místo zvané Na bábě.“ To leží na skále nad Kalibárnou, poblíž křižovatky ulic Hoštická

↑ V 60. letech se pokoušel odbahnit rybník tento stroj.
→ Rybník před vyčištěním cca 1972...

firmy z Hrnčič, která se bagrováním rybníka přímo zabývala.

Současná výpust uprostřed severní strany byla vybagrována, aby se odstavil velký nápor vody kolem mlýna, který již tehdy nebyl využíván. „Cesta kolem

odnes. Je tedy zřejmé, že již tehdy zde byl rybník. Jeho nejstarší vyobrazení najdeme k roku 1841, kdy byla zhotovena významná a krásná mapa zvaná Stabílní katastr. Je velmi podrobná, však zde stanovené měřítko 1:2880 se používá dodnes.

PŘESTAVBA A VZNIK OBECNÍHO RYBNÍKA

„Dne 1. června 1881 započato bylo se stavbou obecního rybníka. Původně tento rybník byl majetkem panství Břežanského, spolu s několika menšími rybníky, které již dříve byly zrušeny. Tento bývalý panský rybník byl získán výměnou za obecní pozemek za obcí zvaný „u Pláničky“ v roce 1880.“

Na stavbě rybníka pracovali tito sousedé: břeh kolem rybníka tarasili Šlehořové z Jílového, pomocné práce vykonávali Cořík č. 24, Novotný Antonín a Štědrý.

→ *Obecňák a čp. 24.*

↓ *Výjev z fotohádkanky v časopisu U nás 7–8/2009.*

Jen o tři čtvrtě století později.

Potřebný materiál dováželi: Novotný Václav, Novotný starý, Ján Novotný č. 25, Rada č. 17, Novák č. 20 Kovářskou práci a potřebné železné nástroje koval Ján Bezouška č. 23 a tesařskou práci prováděl Tenkrát ze Lhoty. Stavebního materiálu bylo spotřebováno: 17 sáhů kamena, 4 a půl strychů vápna, 6 for písku a 120 kop drnu. Stavba hráze rybníka vyžádala si nákladu 185 zlatých 40 krejcarů.“ Na jiném místě, kde jsou v kronice jednotlivé položky a platy detailněji rozepsány, se dovidáme, že celkové náklady byly 197 zl 86 kr.

K ČEMU BYL RYBNÍK VYUŽÍVÁN?

„Břeh rybníka vysázen byl různým stromovím, na stranu severní vysázeny ořechy, kaštany a jasan, na straně západní proti statkům vysázeny vrby a několik akátů. S těchto původně vysázených stromů zůstalo jen něco málo vrb, ostatní časem zhytnuly a jsou občas jinými nahrazovány. Vody bylo používáno zdejší mlynářem ku mletí, v zimě pak obec s tohoto rybníka prodávala místním hostinským led, kteří jej nakládali do sklepů.“

Obsáhlejší zápis o tom máme k roku 1910: „Led z obecního rybníka se ponechává domácím hostinským za umluvenou částku dle dohodnutí každým rokem, když by se nedohodli pronajme obecní výbor led ve veřejné dražbě pro každý rok.“

Kromě toho měla obec příjmy z rybníka pronajímáním, které začalo zřejmě již po jeho dokončení. V kronice však máme první takovou zprávu až ze začátku 20. století: „Pronájem obecního rybníka. Ve veřejné dražbě konané dne 22. září 1901 byl obecní rybník p. Josefu Novákovi, býv[alému] starostovi obce z čp. 20 za nejvyšší cenu docílenou a to 64 korun 10 hal. ročně za těchto podmínek pronaját:

1. Led ponechává si obec.
2. Braní vody a rozumné plavení dobytka nebudíž nikterak obmezováno.
3. Nájem platí od 1. ledna 1902 do 1. ledna 1908.
4. Ostatně platí i ty podmínky jež se k rybníku hodí, jež vytčeny jsou při pozemcích a které najímajícímu jsou známy.“

Stejným způsobem se rybník na rybaření pronajímá i v následujících letech vždy na šest let. Pouze se doplňovala smlouva o nové podmínky a ceny, jako například podmínku, že: „nájem platí se předem, led si ponechává obec a cizí má za každou párovou řůru ledu platit 20 hal[ěrů]“ nebo „domácí šenkýři od dvou do třech zlatých za naložení sklepa.“

„Obecní zastupitelstvo obce Písnice vydalo dne 12. června 1910 zákaz veškerého koupání v obecním rybníce ze zdravotních důvodů, jelikož poslední dobou se vyskytují infekční nemoci a voda v rybníce je zdravotně závadná.“

V roce 1913 se za „naložení sklepa“ ledem platí již od 4 do 6 K[orun]. V tomto roce vyhrál dražbu na pronájem rybníka Václav Zvelebil, hostinský v místě dnešní restaurace U Vokouna. Roční nájem ho stál 64 koruny.

Zajímavější je zápis z roku 1928, kdy pronájem již za 100 Kč vydražil opět Josef Novák. „Následkem přítékajícím potokem a přítékajícími výkaly se sousedních domů nemůže v pádě poškození na obci pronajímátele nějaké náhrady žádati.“ „Koupání dětí povoluje se jen po prsa. Koupání skotu se též povoluje pod prsa“

„Obecní rybník. Z nařízení okresního úřadu v Jílovém byl proveden úředně zápis obecního rybníka do státní vodní knihy. Měření a zápis konán byl v měsíci březnu 1934 a výlohami pro obec 123 Kč 40 hal.“

„Pronájem obecního rybníka. Dne 19. dubna 1936 byl pronaját veřejnou dražbou obecní rybník p. Josefu Coňkovi z Písnice čp. 24 za roční nájemné 200 Kč na dobu 6ti let.“

Tento zápis je současně jedním z posledních v kronice, neboť čtvrtý díl není dostupný a zřejmě nebyl ani sepsán.

Z VYPRÁVĚNÍ PAMĚTNÍKŮ

Další zprávy máme k dispozici díky vyprávění pravnuka Josefa Coňka, který je uveden v posledním z předchozích kronikářských zápisů. Miloslav Coňk bydlí rovněž v Písnici v čp. 24 u rybníka.

Tento dům je společně s Obecňákem zachycen nejen na již zmiňované pohlednici z roku 1935, ale také na malbě pana Křehlíka kolem roku 1946. Někdy v této době vysadil Karel Coňk v Písnici tři vrby, z nichž dvě

← Malba Obecňáku a domu čp. 24 panem Křehlíkem kolem roku 1946.

byly u rybníka. Jedna z nich, mohutná do výšky i šířky, je dodnes v místě, kde se vlévá potok. Následující vyobrazení pochází z ortofotomapy z roku 1953. Ukazuje tehdejší podobu obce, a také rybníka, který měl výpusť ještě v severovýchodním rohu. Přeš výpusť vedla lávka a hned za ní, kde se potok točil ke zdi stavení, se prý říkalo „úvoz“. Oním stavením je myšlena někdejší chalupa, později mlýn čp. 5. Tzv. Klégrův mlýn, jehož velké kolo mělo pouze spodní náhon, není nijak starobylý. Nalezne-li se o něm dostatek informací, jistě mu bude věnován samostatný článek v některém z dalších čísel časopisu U nás, nyní ale zpátky k rybníku.

PROFESIONÁLNÍ HOKEJ V PÍSNICI

Přestože i po druhé světové válce byl rybník dále pronajímán (Banzetovi, Novotný z čp. 20 – dnes jezdecký oddíl TJ Tempo Praha), hasiči ho nadále využívali jako hasičskou nádrž a rovněž se zde chovaly ryby, hrál se v zimě na Obecňáku také hokej. A přibližně od sezóny 1954 – 1955 se začal hrát hokej také závodně! Fotografie ze hry se dokonce objevily i v tehdejšímu časopise Stadion v březnu roku 1954.

↓ V sezóně 1954/1955 se na Obecňáku začal hrát hokej závodně.

Zde přiložené snímky pak dokreslují, že na rybníku nechyběly mantinely, hrací čáry ani večerní osvětlení, které bylo zavěšené na provazech nad rybníkem a napájené z JZD v čp. 1. V roce 1960 se hokejové zápasy přestěhovaly na nově vybudované kluziště, které stávalo nad ulicí Ke Břežině (od zatáčky přes rybník), kde dnes najdeme cvičiště pro psy.

POVODNĚ A PŘESTAVBA

Původně se tzv. odbahnění rybníka mělo odehrát v 60. letech. Ovšem tento pokus se plně nezdařil, neboť stroj k tomu určený (foto na další straně) se příliš neosvědčil. Až dvě povodně začátkem 70. let ukázaly nebezpečí zanešeného rybníka.

„V roce 1971 přišla povodeň poprvé a v roce 1972 znovu. To už byl vypracovaný projekt firmou, co dělala meliorace (opatření, zejm. odvodňování a zavodňování, směřující ke zlepšení půdy).“ Datuje příčiny přestavby pan Miloslav Coňk. Rybník, kde bylo pouze po pás vody, zřejmě ztratil kapacitu od zanesení bahnem. Voda tak při těchto dvou povodních přetékala břehy a brala vše, co jí stálo v cestě. Zahrady i silnice pod hrází byly pod vodou a domy zaplavené. Vypracovaný projekt se týkal zvýšení kapacity rybníka odbahněním a zpevnění jeho stěn.